

1 Úvod

Česká školní inspekce předkládá tematickou zprávu s výsledky inspekční činnosti zaměřené na vzdělávání v globálních a rozvojových tématech v základním a středním vzdělávání. Inspekční činnost byla realizována podle § 174 odst. 2 písm. a) a d) zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Tematická inspekční činnost se skládala ze dvou částí – z inspekčního elektronického zjišťování a z prezenční inspekční činnosti ve vybraných školách. Do inspekčního elektronického zjišťování, které se uskutečnilo od 26. ledna do 12. února 2016 v podobě on-line elektronického dotazníku pro ředitele škol, bylo zapojeno 974 základních škol (484 základních škol jen s 1. stupněm a 490 plně organizovaných základních škol) a 312 středních škol včetně víceletých gymnázií. Vybrané školy představovaly přibližně čtvrtinu základních a středních škol zapsaných v Rejstříku škol a školských zařízení¹. Prezenční inspekční činnost byla realizována od 2. listopadu 2015 do 29. února 2016 v 81 základních školách, 30 středních školách včetně víceletých gymnázií a jednom sloučeném subjektu základní a střední školy. Při inspekční činnosti na místě byla v každé škole zadána také elektronická anketa jednomu vybranému učiteli, který vyučuje globální a rozvojovou problematiku.

2 Zaměření inspekční činnosti

Cílem tematicky zaměřené inspekční činnosti bylo zhodnotit, jaký je aktuální stav vzdělávání v globálních a rozvojových tématech (včetně vzdělávání pro udržitelný rozvoj) a do jaké míry školy ve svých vzdělávacích programech a výuce reflektují témata související s proměnami a výzvami současného světa. V rámci tematické inspekční činnosti tak Česká školní inspekce zjišťovala, jakým způsobem školy organizují vzdělávání v globálních a rozvojových tématech, zda se školy na tato témata zaměřují ve svém školním vzdělávacím programu (profilace) nebo to, zda jsou ve školách ustaveny specializované pozice zaměřené na koordinaci vzdělávání v této problematice. Dále se inspekční činnost zaměřovala na další vzdělávání pedagogických pracovníků, na cíle, metody, formy a pomůcky využívané ve výuce, na spolupráci s externími partnery a na způsoby hodnocení žáků v této problematice. Na přípravě této inspekční činnosti spolupracovali také zástupci vybraných neziskových organizací věnujících se otázkám globálního rozvojového vzdělávání (organizace sdružené v rámci Českého fóra pro rozvojovou spolupráci) a zástupci Výboru pro vzdělávání k udržitelnému rozvoji Rady vlády pro udržitelný rozvoj.

Tematická inspekční činnost zaměřená na vzdělávání v globálních a rozvojových tématech vycházela ze Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2020, Dlouhodobého záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy ČR na období 2015–2020, Strategie vzdělávání pro udržitelný rozvoj ČR (2008–2015), Národní strategie globálního rozvojového vzdělávání pro období 2011–2015 a Státního programu environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty ČR.

Tematické šetření pracovalo se třemi pojmovými skupinami (globální rozvojové vzdělávání, environmentální vzdělávání, výchova a osvěta a vzdělávání pro udržitelný rozvoj), jejichž vymezení je uvedeno níže.

Národní strategie globálního rozvojového vzdělávání pro období 2011–2015 definuje globální rozvojové vzdělávání (GRV) jako „celoživotní vzdělávací proces, který přispívá k pochopení rozdílů a podobností mezi životy lidí v rozvojových a rozvinutých zemích a usnadňuje porozumění ekonomickým, sociálním, politickým, environmentálním a kulturním

¹ Školy byly vybírány systematickým intervalovým výběrem – byla vybrána každá čtvrtá škola se seznamu běžných základních škol seřazeného dle REDIZO a kraje. Výběrový soubor odpovídal rozložení škol dle kraje, zřizovatele a způsobu organizace školy (škola jen s 1. stupněm a plně organizovaná škola) v základním souboru.